

Megjelenik minden héten négyszer: t. i. a Jelenkor vasárnap, kedden és csütörtökön; a Társalkodó pedig pénteken, mindegyik minden ízben egyegy iven. Előzetes helyben a szerkesztő's kiadó tulajdonosnál urí utca 453dik sz. alatti Trattner-károlyi ház első emeletében, egyebütt pedig minden királyi posta-hivatalnál. Az ausztriai birodalomba vagy külföldi tartományokba kívánatos példányok iránt csupán a bécsi cs. főpostahivatal utján történhetik a megrendelés. Az Értesítőben mindenféle hirdetés félével és pontosan és jutányosan közöltetik.

FOGLALAT. Magyarország és Erdély. (Kinevezés. Országgyűlés: fölrát és törvényjavaslat a nemzetiség ügyében. Budapesti napló. Törvényhatóságok: Pozsonyból nézetek az országgyűlés eljárása fölött, és szemelvények a napi életből; Bars, Liptó, Torna és Temesmegyék közgyűlései.)
Külföld. (Spanyolország, Anglia, Franciaország, Olaszország, Schweiz, Oroszország, China.)
Értesítő.

MAGYARORSZÁG és ERDÉLY.

Ócs. 's ap. kir. felsége a bajor királyi udvarnál volt rendkívüli követ és fölhatalmazott miniszter Senfft-Pilsach grófot, álladalmi miniszterre kinevezése által, érintett hivatala alól fölmenteni, s helyébe a bajor kir. udvarnál rendkívüli követté 's fölhatalmazott miniszterre gr. Eszterházy Bálintot méltóztatott legkegyelmesebben kinevezni.

Országgyűlés.

A már közöltök 30dik ker. ülésben, melyre kerül. 's orsz. ülési szünet állott be, fölolvastott felírás és tjavaslat következőleg hangzik: „Nemzetiség képezi országos lételünk alap-feltételét. Ezen alapra kell épülnie mind azon intézkedéseknek, melyeknek életbe léptetésére a jelen orsz. gyűlésen hivatal van.”

E' nézet fontosságát mélyen érezték eleink is, kik századok hosszú során keresztül nemzetiségünkhez — mint lételünk és önállásunk nélkülözhetlen feltételéhez — e' nemzetre mért keserű csapások közepezt is — ritka kitűréssel és ernyedetlen buzgalommal ragaszkodtanak.

Félszázados küzdelmek lassu eredményei után Fölségednek köszönjük: hogy kegyelmes hozzájárultával szentesített törvényekkel által, nemzeti nyelvünk azon polczra emeltetett, melyre kétségbe nem vonható jog és méltányosságánál fogva hivatal van.

Fölségednek uralkodása kezdete óta nemzetiségünk és nyelvünk irányában tanusított atyai kegyelméért a nemzet eddig is buzgó hálával áldozott. — Mennyivel magasztosabb volt az öröm: midőn felséged, a' fejlődésnek természetszerű következményét kegyelmes készséggel fogadva, a' törvény nyelvét a' királyi székre emelvé, 's a' magyar nemzetnek azon szerencse jutott: hogy drága kincsként megőrzött nyelvének kedvelt hangjait — e' jelen országgyűlés kezdetén — koronás királyának ajkairól, amny század óta, először hallhatá.

Örömmel fogadta a' nemzet azon kedves tapasztalást is: hogy a' felséges uralkodó ház tagjai — kik egykoron e' nemzet boldogítására lesznek hivatal, nyelvüket sajátukká tevék.

Valamint az ezek fölötti közörm — a' hazának történetében örökké felejthetlen — november 12kén élénk kitörésekben nyilatkozott, ugy mi legszentebb 's legkedvesebb kötelességünknek ismerjük ezekért Fölségednek, törvényhozői állásunknál fogva, a' nemzet nevében mély hálánkat alázatosan nyilványítani.

Mert ez eseményben a' felséges uralkodó ház 's a' nemzet közti kapcsol örök időkre szentesítését és e' kettőnek egymástól elváhatlan jöllété 's dicsősége biztosítását látjuk.

'S mert ez napon a' nemzet nemcsak az eddig hozott törvények szavaiba fektetett királyi akarat, hanem kétségbe nem vonható tények által is teljesen meggyőzetett: hogy Fölséged 's a' dicsően uralkodó ház — a' magyar nemzetiség fontosságának tekintetétől áthatva, annak megerősítését és szilárdítását önzetetlen sugallatából szívükön viselik.

Előlegesen szentesítve látjuk ez által nemzetiségünk ügyében még teljesítetlen ohajtásainkat — 's a' hozott törvények teljes sikerére még megkivántató végrehajtási intézkedéseket.

'S e' szempontból indulva, — a' miket még nemzetiségünk tökéletes kifejlesztésére kívánatosnak, sőt nélkülözhetlen szükségűeknek tartunk, teljesedésük biztos reményében — őszinte búi bizalommal soroljuk elő felségednek.

Közoktatási nyelvül — a' magyar nyelv kívánt általánosságra még behozva nincs.

A' magyar nyelv tudásának a' határ-örvidékeken leendő terjesztése tekintetében — 1839. eszt. 6. t. cz. 9§a folytán — a' szükséges rendeletek még mindeddig meg nem léteket.

Magyarország 's a' szomszéd örökös tartományok közti levelezésekben a' kölcsönösség most sem tökéletes.

A' kapcsolott részek törvényhatóságainak, 's hivatalnokainak levelezéseire nézve fenálló szokás a' közhaza nyelvének diplomatikai állásával öszhangzásban nincs.

Abbeli méltányos kívánatunk: hogy a' magyar királyi fölkormányzások 's a' magy. kir. kincstár — működéseik

minden ágaiban kirekesztőleg csak a' magyar nyelvet használják, — mindekkorig teljesítetlen.

A' magyar katonaságnál — nem a' magyar, a' kirekesztőleges hivatalos nyelv.

A' magyarországi pénzek magyar jelei 's körírása, — valamint a' magyar nemzetiség küljelei iránt kifejezett nemzeti kívánat, — mindez időig teljesítve nincs.

A' magyar kir. kormányzásoknak — a' magyar hadi-és a' kultartományok kormányzásokkal folytatni szokott hivatalos értekezések nyelvére nézve az ohajtott rendeletek még mindekkorig elmaradtak.

Kívánatos végre: hogy a' görög egyesült 's nem egyesült vallást követő magyar honpolgárok vallási könyveik, a' közállomány költségin megmagyarosítottván, ez intézkedés által is a' nemzetiség ügye előmozdítottassék.

Mindezeknél fogva egy levén meggyőződve, hogy valamiddig a' nyelvügyében részletes intézkedésekre szorítkozik a' törvényhozás, mindig merülhetnek fel a' közéletnek oly ágazatai, melyek újabb meg újabb törvény alkotását igényelhetik 's ekkép az ohajtott siker teljesen eszközölve 's a' kérdés befejezve nem leend: ezélra tehát csak oly törvény vezethet: mely a' magyar nyelvnek ugy közigazgatási, mint mindenemü hivataloskodási tekintetben használatát általános szabályul kimondva, nem az alkalmazást, hanem a' kivételek eseteit sorolja el.

Annakokáért, felséged kegyelmes jóváhagyása teljes reményében — az 1843dik eszt. dec. 11ről 's 1844dik eszt. nov. 8ról tett alázatos fölrások nyomán, a' magyar nyelv és nemzetiség tárgyában szerkesztett törvényjavaslatunkat, alattvalói hódolattal 's alá ide zárva Fölségednek oly alázatos kéressel terjesztjük fel, hogy azt kir. kegyelmes helybenhagyásával megerősíteni, a' törvény teljes sikerére megkivántatókat elrendelni, — 's annyi baj 's annyi vész között megőrzött 's a' fölséges trón ugy, miként a' nemzet érdekében legfontosb tekintetű nemzetiségi szent ügyet ez által mindenkorra biztosítani méltóztatassék. Kik 's stb.

's. „Az ország rendei ó fels. kegy. megegyezésének hozzájárultával meghatározák:

1. §. Az ország rendei ó felségednek azon kegyelmes gondoskodását, miszerint a' felséges uralkodó ház tagjainak a' magyar nyelv tökéletes tudományába beavatását nevelési rendszerül megállapítani méltóztatott, hálás elismeréssel tapasztalván, ezt jövőreki biztosítás végett is törvénybe iktatják.

2. §. Valamint törvényhozási, országlási, ugy egyéb hivataloskodási nyelv ezentul egyedül és kizárólag a' magyar leend, minden, e' törvény kihirdetése után más nyelven készített hivatalos irat és oklevél érvénytelen; 's csak oly esetekben szabad más nyelvvel élni, melyekre nézve a' jelen törvény alábbi 4., 6., 7., és 8ik §§ai vagy kivétel, vagy különös rendelkezést tesznek.

3. §. A' közoktatási nyelv is kirekesztőleg magyar leend.

4. §. Pozsega, Verőce és Szerémsvármegyék, ugyszint a' magyar tengeremlék is, az ott eddig gyakorlatban volt nyelvnek egyedül önkéblökben és saját belügyekben használatában, a' jelen országgyűlés berekesztésétől számitandó hat évig, meghagyatnak.

5. §. Minden magyarországi pénz magyar jelekkel és kör-írással veressék, és minden polgári, kincstári, katonai intézeteknél, valamint a' magyar tengeri révpártok 's a' magyar kereskedők hajóik és egyéb magyar hajók lobogóikon egyedül az ország czimere és a' nemzeti színek használtassanak; végre minden hivatalos pecséteken a' kör-írás magyar legyen.

6. §. A' magyar nyelvnek a' 2ik §ban kijelentett általános alkalmazása a' kapcsolott részekre csak annyiban terjesztetik ki, a' mennyiben a' kapcsolott részek 's azok törvényhatóságai és itélőszékei, a' törvényhozással, kormányval, a' magyarországi törvényhatóságokkal 's föltörvény-és egyéb itélőszékekkel érintkezésbe jönek; e' szerint a' kapcsolott részekben a' kormányval, Magyarország egyes törvényhatóságával, föltörvény- és egyéb itélőszékeivel folytatandó hivatalos levelezések nyelve, — a' esatolványokat ide nem értve, egyedül magyar leend. — Minden köz és magányügyekre nézve azonban, a' mennyiben ezek csak a' kapcsolott részek keblében és kapcsolott részekben törvényhatóságok előtt folytatandók, ugyszint a' törvényhatóságok és itélőszékek tanácskozásaira nézve is, a' latin nyelv használata fenyhagyatik.

7. §. A' kapcsolott részekbeni törvényhatóságok tisztviselői midőn tulajdon nevében szorosan hivatalos körükhez tartozó tárgyak iránt a' magyarországi törvényhatóságok tisztviselőivel leveleznek — a' latin nyelvet használhatják; —

ellenben midőn a' kapcsolott részekbeni törvényhatóságok meghagyásából a' magyarországi törvényhatóságok tisztviselőivel értekeznek, magyar nyelven levelezni kötelesek. — Ugyszint minden kapcsolott részekbeni főhivatalnokok is, u. m. a' bán, a' megyés püspök, — a' megyei fölkormányzók, midőn a' magyarországi hivatalnokokkal, vagy törvényhatóságokkal leveleznek, a' magyar nyelvet tartoznak használni.

8. §. A' 3ik §nak közoktatási iránti rendelete, a' kapcsolott részekre ki nem terjesztetik; de a' magyar nyelv, a' kapcsolott részek minden köziskoláiban rendszeren taníttassék.

A' módosítás, mely a' fölrát szerkezetében történt, következő: „a' 9ik ponttól kezdve, mely így kezdődik: „előlegesen” egész a' 19kig kimaradnak a' részletességek, 's helyükbe jó: „ezen, történetünkben örökké nevezetes eseményt egyszermind zálogul és biztosításképp tekintjük, hogy nemzetiségünk ügyében még fenlevő ohajtásink Fölséged által kegyel. teljesítetni 's már meghozott törvényeink sikerére mind közigazgatási, — mind közoktatási szempontból szükséges végrehajtási intézkedések fognak tetetni.” A' 20k bekezdés pedig így fog kezdődni: „Mivel pedig ugy vagyunk meggyőződve” 's stb. —

BUDAPESTI NAPLÓ.

Az új esztendő ki akarna tenni magáért; 's örömet, mint a' féle nyers suhancz, kemény képet mutatna, fitogtatná zuzmarás erejét, szakállát is meg megrázza, hogy előle megriadva, kályha mellé húzódjék a' fázékony világ, rettegve a' beköszöntő vendég marcsona viharától: de mindez neki eddig nem igen sikerül, mert pelyhes ajkain meglátszik az erőtlenség, olvadékony szivecskéjét hiába akarja jégpánczéllal bevonni, az öreg fatum kéréllhetlenül meghusitja szándokát. Nem esuda aztán, hogy a' mokány fiu, kudarcot vallván, mérgiben sirva fakad 's dőlczeg dalia helyett lucskos gyermekül tiünik föl az őt kaczagó világ előtt. Hiába más idöket élünk, mint hajdan, midőn még a' vad erő váltig szerepelt: ma szelidde mivelődött az emberiség, 's vele az idönek is lépést kell tartania, különben irgalmatlanul elválasztaná egymástól őket a' hálál. Január urfi azelőtt bizony csikroghatott, haragjában dördurkódhaték: az ember fia aczéll idegekkel szegült ellene, fagyos öltönyét megtépte szeme lángjával, 's a' jeges arczu halált messze kergeték, egész a' hetvenedik tél kapujáig, honnan alig mert pillantani a' küzdő felé, miglen az önként dölt karjai közé. Ma Január is el van kényeztetve, idegei, miként a' jelen nemzedéké, lankadtan hordják tagjait, azért minden patogatás csak saját vesztét siettet, mert a' példaszó szerint, őt is megeszi a' farkas, erőltet levén nem ásnia neki. Aztán hajdan Január urfi a' szégyen sem epezte, mert nem keresték szövetségét akkor a' farkasok, kik ma tullesztített igényeikkel zaklatják a' szegényt, hogy a' boszuság szinte lángba borítja arczeit a' csúf frigy miatt. Es akkor még nem találták föl a' hamis mértékeket, melyek a' szegény husevő zsirját kiszajtolják, hogy vele a' taglós rend hízaltassék, egyedül küzdhetendő a' tél viharával: ilyen lovagokkal csatázni azonban Január urfiak becsületére nem is válnék, azért inkább a' kizsartott szegénységhez olvad át, és szeliden fuval a' beteg köpenyeg viselőre, mint illik és jelenleg szokás. — Denique az idö is megújul, pedig azt jövendőli a' tudósok kara, hogy bujdosónk sorsa — a' megfagyás. Ime! a' példa ellenök kiált, — a' civilisatio hatalma ellenállhatatlanul megzafolja az álmodozást: 's így alkalmasint az általunk itt eltréfáltakat is.

Lichtenstein — emlékeztetánar — városunkban mulat: kinek csodálatos emlékezte van, a' tisztelt tanár leczkém tán megvalóland. Hitelező urak különösen figyelembe veheték e' tant, adásaikat előbb illy iskolába kellene járattaniok, 's tán nem lennének oly feledékenyek. E' leczkék némely hivatalnokoknak sem ártanának ám.

Színházunknál nagy változások vannak készülöben. Ha igazat adhatni a' hírek, Hollósy Nelli fölmondá szerződését, 's valódi csapás lenne az intézetre. — Majd minden lap hirdeti, hogy a' derék Szentesi érn és Fancsyn kívül színésznink egytől egyig bérök fölemeltetését sürgetik, mit persze a' hazafiasan szeretett intézet ereje aligha bírand meg. Alkalmasint az egész csak az erélyes aligazgató zavarba ejtésére volna czélozva; — azonban hiszük, hogy Bajza urat illy demonstratiók meg nem rettentik, — hanem inkább néhányak talpára kötetni az uti füvet. Nem kell kétségbe esni: van a' vidéken egypár derék tehetség, melyek Pesten kifejlödvé nyakukra hághatnak néhány önhitt kevélynek. Szilágyi, Tóth József, Hegedűs, sőt némi tekintetben a' most vendégszereplő Dézsi is (?) A' jelen nemzeti tisztviselők pedig kísérték meg a' népdal szerint: „Ej, huj! S... pajtás, hogyan tetszik a' vándorlás?! — A' nőkre nézve löbb ugyan a' nehézség: de azért a' haj e' részben sem oly kétségbe ejtő, mint némely művész aszszonyaim! nyujtsatok világos tanúságot arról, mennyire fekszik sziveiken e' nemzeti intézet sorsa: majd aztán mi is szólunk a' dologhoz, pedig igen igen tanulságosan. ☐

TÖRVÉNYHATÓSÁGOK.

Pozsony, január elején. Ha a' tünemények nem csalnak, ugy a' törvényhoző test jóformán átesett már a' haza jogos reményeit felhívó munkájának bevezetésén. Honapaink ezidei működéseinek chronikája, melynek lapjait még a' sejtelem homálya födi, egy tartalomdus előbeszédvel nyitottat már meg a' nemzet szemei előtt, és ki a' közakaratot

képviselő szellemi erők eddigi nyilatkozványait, hatásuk és ellenhatásukban figyelemmel kísérte, jós pillanatot vethet a törvényhozási életkény még ismeretlen érdemleges részére is, melynek alapvonalmait a felolvasott előszóban véljük fölkelhetni. — A választófelirati viták, mondhatni, befejezték. Milly éles fegyverei az analyticus észnek, milly ellenállhatlan hatalma a logikának, magasztos röpte a képzetnek használtatott fel, — milly dus kincse a tudományosságának merített ki mindkét oldalról e tárgy körül! — de ha meggondoljuk, hogy mindezen tényező alkotó elemek a felírás letétele mintegy zátonyra kerültek, sajnáljuk az időt, mely e csatában, hol sem győző, sem legyőzőt, siker nélkül tüntet, és ohajtanunk kell, miszerint a két tábla ezentuli vitáinak eredménye ne legyen pusztapárolgás. Hisz Magyarország pillanatai drágák. Ha nem érünk is magunkban elég erőt a két táblai többség választófelirat körül harcoló indokainak statusszerű elemzését megkísérteni, annyit azonban ezen vitatkozások után mégis félreismérhetlennek tartunk, mikép az alsó táblát a subiectiv — a felsőt pedig az obiectiv irány túlyomósága jellemzi; mire nézve úgy vélelszünk, hogy valamint e kétszellemiránynak, mint a legüdvösebb eszmesurlóddások kündülő pontjának létezését a törvényhozási mezőn is kell üdvözölni, úgy e két szellemirány szerencsés összeolvasztásában, nem pedig, — mint ezt a választófelirat viszontagságai mutatják — kölcsönös fölemlesztő hatásában rejlik a status-bölcsesség nagy titka. — Örvendetesb képet mutat az eddigi bevezető tanácskozások mezején a sajtóügy. E körül örvendve tapasztaltuk a két tábla alapnézeteit és kívánatait alkotványszerű reform iránt testvériesen rokonulni, — és tekintetbe véve ezen tény, 's méltányolva a magyar sajtónak, országgyűlési tudósításokra nézve rövid idő óta jobbadán már is emancipált állapotát, nem lehet egy jelen országgyűlésen alkotandó törvényes biztosíték, és ezzel egy mosolygóbb jövődönék nem nézni elibe, a midőn felhasználván, egy érdemes főpap szavai szerint, „a szó egész ereje az attikai sótól a legerősebb lúgig, — az alkotványosság és korszerű haladás a vélemény-kijelentés természetjogi szabadságában lelendik a legerősb támaszt és ösztönt.

De legszebb reményt gerjeszt ezen országgyűlés üdvös sikere fölül az orsz. rendeknek ernyedetlen munkássága. — Az alsó táblánál a dec. 22-ki kerületi ülés bevégeztével szünet állván be, a rendek kizárólag választványokban, a főrendek pedig dec. 14-ike óta tanácskozványokban ülésnek. A horvát és városi ügyek választványi különös erélyteljé folytatják munkálataikat. Itt közbeszólólag legyen mondvá, hogy a városi főfelügyelők választványilag — elfogadtaknak. Az alsó táblánál folyó hó 7-ken, a főrendeknél pedig 10-ken kezdődnek ismét a rendes ülések; mely utóbbiaknak kiki nagy feszültséggel néz elibe. Az országház főrendi teremnek átalakításán még folyvást és nagy szorgalommal dolgoznak. A karzat, egy szárnynyal szaporítottván, három oldalon húzódik most el, hova három ajtó vezet. A terem alsó részén a hallgatóságának szolgált emelvény szélesebb, de rövidebb lón, 's reá külön ajtó nyílik; ezen emelvényen alul külön padok készítettnek mintegy 40 alsó táblai tag számára; a külön ajtón kimenendő főrendek tanácskozási helye pedig majd egy öllel hosszabbított meg. Az illető igazgató kir. mérnök reméli e teremrendezési munkának folyó hó 10-ig bevégeztethetését.

A dec. 16-i kihágás körüli vizsgálat még folyamatban van; mint hírlik, számos tanu hallgattatott már ki, kiknek nagyobb része az érdeklött ifjura nézve nem kedvezőleg nyilatkozott. — Azon fő lovászmesteri rendszabály, minélfogva koresmák és kávéházak újfélkori bezáratása parancsoltatik, már többféle összeütközésekre adott alkalmat; így pár nap előtt néhány kicsapongó a zöldfakávéházat azon időtájban zárva találván a földszinti ablakokat beverte; tudjuk továbbá, hogy több kávé és koresmárosok már elmarasztaltattak a főlovászmesterileg szabott pénzbüntetésben, de mint értesítettünk, ez ítéletek az óhatóság által, a „quid consilii“ elvnel fogva még fogantatba nem vették; — egyébiránt halljuk, hogy a kávéházakban mulathatás ideje éjjelutáni 2 óráig fog farsang alatt meghosszabbítottatni, — sőt hogy az impracticus rendőri parancs megszüntetése végett a város legfelsőbb helyre repraesentálni készül. — Mult héten a városháznál fogva volt négy tolvajnak sikerült a vékony falat, mely a városháznak sz. János piac felé néző oldalát képezi, egy szék láb segítségével átfurni, és kiszabadulni. Kettője azonban e jó madaraknak ismét hurokra került — a másik kettő pedig váratik. — A nemzeti színház tagjainak Pozsonyban föllépendése fölül hírek itt még mindig ingadozó, melyik alternatíván fognak ezek megállapodni, nem tudjuk, de azt látja minden ember, hogy a magyar törvényhozás, a nemzetiség néhány hét előtti diadalának színhelyén a magyar Thaliának állapota, midőn ez Komárom-társaság által képviselve amott, Schmidtféle házban szorongni kénytelenül, a deutsches Elementtel szemközt, mely közepszerű dramában,

és fölemelt ár mellett közepszerűsége aluli operában nyilatkozik, valóban gúnyos, és magasb élvezet tekintetéből is kívánatos lenne a nemzeti színháztagoknak itteni vendégszerplése. — Városszerű táncszertélyek, táncgyakorlatok, táncgasb és szűkebb körben hirdetik a farsang közelgését, mindenfélle ohajtások, így tehát, ha isten is úgy akarja, mint magunk, minden esetre vígan leszünk. Rend. lev.

Bars megye (dec. 13-án.) Alispáni elnöklet alatt tartott közgyűlésünk első teendője volt az országgyűlési közlemények olvasása 's az azok fölötti tanácskozás, melynek nyomán a kk. és rr. táblájának választófelirata egész terjedelmében elfogadtatott, egyetlenegy szó nyilatkozott ellenvéleménnyel. 'S így követeink már postán oda utasítottak, hogy ha ezen tárgy újra szőnyegre jövend az alsó táblánál, ez új utasítás szellemében nyilatkoznának. Rostálgatva volt követeink azon eljárása: — miszerint e tárgyban rendes utasítás nélkül, mi több, a választófeliratnak már közgyűlésünk előtt megvitattott egyes tárgyai fölül hozott végzésünk ellenében, Mosonyival szavaztak. Ennek ezentuli meggátlására, indítványozva volt, hogy követeink vagy ne szavazzanak utasítás hiányában, vagy megyénk liberális szellemét tekintve, olly tárgyakban, melyekre nézve utasítással ellátva nem volnának, Pest megyével szavazzanak; utóbbi indítvány azonban mellőztetett: az elnökség ezen tárgyu első indítványt a főtárgyval t. i. a szőnyegen forgott választófelirattal azonosítván kimondá a végzést, hogy azon tárgyakban melyekben utasítással ellátva nem volnának, voksukat függeszték föl. Sokan az utóbbi indítvány fölötti tanácskozást még befejeztnek nem tekinték 's fölülte nézeteiket akarván fejtegetni azon kijelentéssel, hogy e tárgy már be volna fejezve, vélemény-nyilvánításaitól elmozdítottak, ez tetemes hosszasan tartott zavarra, lárma 's kardesörgetésre adott alkalmat, mely alatt egy tisztviselő fölesküdtetett: ezután fölemegettetvén az előbbi tárgyu: mihez tartásuk magukat t. i. követeink utasítás hiányában? az elnökség által e szerint korlátozott szólás szabadság ellen történt kikelés 's terjedelmesen taglaltatott, hogy követeink csakugyan utasításuk ellen voksoltak, midőn Mosony indítványát pártolták, minekutána mind azokra, kik a választófeliratban foglaltattak, részletes utasítással bírnak, megyénk által az ott nevezett tárgyak sérelmül levén elismérve. Olvastatott ezután a törvényjavaslatok nyomán készített választványi munkát. A k. k. előadásokhoz csatolt javaslatokban némelyek az alsó tábla kezdeményezési jogát látták megsértve. A katonai élelmezésről szóló választványi szerkezet, az alsó táblának e tárgy fölírása szellemében van kidolgozva, terjedelmesebben fog adatni utasítás, midőn majd az orsz. választvány munkálata velünk közöltetik: Az egy millió forint megajánlatik, 's vidékünk Gallicziáig a katonai szállásolás tekintetéből figyelembe ajánlatik. — A káptalani voksok többséget nem nyertek ugyan, hanem hosszasan tartó eszmeeserűre nyújtottak alkalmat, 's utasításul kapták a követet, hogy törvényt szorgalmazzanak, melynek erejénél fogvást a káptalanok vokstól 's a megjelenéstől mentessenek föl. Az ósiség eltörése habár elyben megyénk által ki van is mondvá, mindazáltal azon sok tárgyu miatt, melyekkel öszszeköttetésben áll, érdemleg az örökösökkel együtt az országgyűlési választvány munkálatainak megküldetése után fog tanácskozás alá vétetni. A telekkönyvi hivatalnokokat minden kijelölés nélkül kívánjuk választatni. A telekkönyvekről szóló 19-ik §. oda módosítottatik, hogy e tárgybéli legkisebb részleteket az országgyűlés dolgozza ki. A törvényszék elnöke szükségkép se föse alispán ne legyen, hanem egy külön állandó elnök választassék 's a pecsét a törvényszék elnökénél legyen; a bíróság szabadon választassék 's független legyen alulról úgy mint fölülről, 's az eljárásra 's külső kívánatosságok megtartására nézve felelős legyen. A bírói qualificatio, a kijelölést kivéve, elfogadtatott. A fiumei vasút érdemleg pártoltatik, 's az 5 pc. kamatbiztosítás is, de csak bizonyos, az előtervben kijelölendő öszzevíg ajánlatot meg. Ohajtjuk bányavárosainknak középponti vasúttal leendő öszszeköttetését. A részket régi állapotban kívánjuk viszakapcsoltatni, adójok pedig külön semmi esetre se kezellessék, hanem az országosan megajánlandóban ók is aránylagos részt vegyenek Terveztett egy országos választvány, mely az erdélyi választványnyal közremunkálva Erdélynek hazánkhoz csatoltatását megérleltesse.

Liptó megye. Folyó évi dec. 13-án évnegyedes közgyűlésünk, mindkét alispánunk országgyűlési követté választatása miatt, Rády Mihály helyettesített alispán elnöklete alatt tartatott 's ámbár néhány érdekeseb országgyűlési tárgyat kivéve, többnyire csak magánügyek tárgyalattak, a viták mégis (kivált egy brachialis kérdésnél, az eljáró bíró által, egy el nem marasztalt, 's e miatt a végrehajtásnak ellenálló egyed ellen, kívánatván a hatalomkar megrendeltetésé) nagyon élénkek és hosszasak valának olly annyira: hogy elnöklő alispánunknak ezen közgyűlés folytatását — a felveendő még nagy halmaza hátramaradván — január 24-ére kelle kitűzni. —

A fölvettettek nevezetesbei: 1) Követeink jelentéséből megértetvén a választófeliratnak Pest megye indítvány szerinti általok lett pártoltatása, — ez megyénk által helyeseltetett 's ók erről gyors postán értesítettnek rendeltettek. — 2) Az inség az ország több részeiben ismét mutatkozván, követeink utasításul kapák azt indítványozni, hogy egy kerületi választvány azonnal küldessék ki a gabona-kivittelt akadályozó módok kidolgozására. 3) Zágrábmegye országgyűlése leendő külön képviseltetésének pártolására követeink pótlólag utasítottak. — Január 24-én mint már fölebb említett, ezen közgyűlésünk folytatatni fog. De tri ch Flór.

Tornamegye. December 4-dikén végződött évnegyedes közgyűlése Tornavármegyének közérdekű tárgyakra nézve, alkalmasint az országgyűlés kezdete miatt, nagyon megdó vala; azonban az országgyűlési követeink adott utasítások, — a közvélemény hangulata kikémlélésére minden, a közügy iránt érdekelve levő honfi előtt, bjr egyes megyékéi legyenek, némi fontossággal, vagy legalább érdekekkel bírván: nem láttam fölöslegnek 's a nyájas olvasó türelmével vissza élésnek, utasításinkat rövid kivonatban közölni: hadd lássa a nagy közönség, minő irányban ohajtja megyénk az országos kérdéseket megoldatni 's hova számíthatja megyénk szavazatát a törvényhozásnál! —

1) só pontban a megbízólevelek bemutatása és szokott tisztelgések hagyatván meg, 2) A boldogult nádor érdemei beczikketetni, 's ha emléké hozatnék indítványba, valamely közhasznu országos intézet pártoltatni. 3) István főhg nádorrá választatása eszközöltetni. 4) Az orvoslatlan előleges sérelmek orvosoltatni. 5) A főispánok régi törvényes állásukba visszahelyeztetni, a netalán szükséges főisp. helytartók hatásköre pedig törvény által megállapítottatik; a szükség országgyűlésen levén kimutatandó. 6) Polgárisítási 's beköltözési törvény alkottatni. 7) A sz. k. városok 16 szavazattal választatni, a polgárképeség némi megszorításával 's törvényben korlátolt főfelügyelőkkel. 8) Jászkm hajdukerületek, szepesi XVI város országgyűlési szavazat alá rendeztetni; a szabad községek a megyéknél befolyással ellátva, szinte rendeztetni. 9) Tisztességek vagyis honoratiók osztályából minél többnek tanácskozási és választási befolyás érvényes szavazattal eszközöltetni 's biztosítottatni. 10) Orsz. pénztár létesítetteti, az országosan kidolgozott alapokon, a népnevelés, közlekedési eszközök és hitelintézet céljaira, — másfél millió forinttal; — ha pedig régi ohajtásunk szerint az országgyűlési költségek fődőzése is oda utasítottatik, két millió forinttal. Valóban ideje is lenne már sok kis terjedékű megyén a méltányosság szerint, igazságosan könyviteni, melyek a gyakori hosszasan országgyűlések költségit nem bírják; még is készek az ország javára czélzó ajánlatokat pártolni; biztosan remélvén, hogy az igazság szava irányukban is már valahára győzni fog a szük keblü önzésen. Mert az országgyűlés rendezésének halogatása igen vékony biztatás, és ha segítség addig nem jó, valóban nem fogjuk győzni a nyomasztóterhet. „A mitakartok, hogy mások veletek tegyenek, ti is azt tegyétek másokkal.“ 11) A népnev. előmozdítására mult országgyűlési munkát nyomán érvényes intézkedés tétetni. 12) Általánosabb éhínség megelőzésére az országos intézkedés mód kimunkálására országos választvány kiküldése szorgalmaztatni. 13) Büntető törvény behozatala, ha eskütszékkel nem létesíthető, azok nélkül állandó törvényszékekkel is, szóbeli eljárás és nyilvánosság mellett eszközöltetni 's ha többség a halálos büntetést fentartaná, azt csak a bírák 3/4 de hellegyezésével alkalmazni. 14) Börtönrendszer létesítése a kir. választ sürgetésével eszközöltetni. 15) Orsz. hitelintézet, a kölcsönzésekkel megtartandó változhatlan sorozat mellett, az ellenörkődő választványnak a kir. választban kívánt hatásköre megszorítottatás is elfogadva; de a kölcsönzést egyes jobbgyokra és urbéri bírtokra is kiterjesztve. 16) Az ósiség módosítottatik, az előtti örök eladási szerződvények, úgy a régi zálogok 's örököségi kezesetek megerőtlenítésére 3 eszt. szabattni; a folyamatban levő hasonló perek befejezésére szinte bizonyos határidő kitűzetni, ezután az örök eladási szerződések, család eseteit kivéve, felbontatlanokká tétetni; zálogos jószág az évek eltelté után 3 évvel elidősülés alá vonatni, a zálog törvényessége 12 évre esőkentetni 's tb. 17) Hitbiztosítóságok 32 év mulva megszüntetni, addig is adósságérti foglalás alá kifizeteni; jövendőre minden hitbizomány-alapítás eltűltatni. 18) Urbéri örök váltás a tulajdon szentségének fentartása mellett előmozdítottatni; 19) Katona-élelmezés megváltása iránti törvény sürgettetni. 20) Vámvizonyok az ország érdekében, az örökös tartományokali egyezkedés náján, törvényhozásilag rendeztetni. 21) Közlekedési eszközök közül a nélkülözhetleneknek ismert vasutak, ha magányvállalkozók által nem létesülhetnek, különösen jelenleg a vukovár-flumei vasut, kamatbiztosítással ellátatni; a flumei kikötő vihar-biztos állapotba helyzetetni; az orsz. utak költségei kivétel nélkül azon törvényhatóságokra, melyek határát az elkerüli, figyelem fordítatni 's aránylagos könnyítés szeresztetni. 22) A mértékeket egész honban egyenlőségre hozatni. 23) A czeheket, kártékony egyedáruskodási kinövéseiktől megtisztítva, — az ipar szabad fejlődése eszkö-

zeivé létezni. 24) A gazdasági és iparegyesület orsz. pártfogás alá vétetni;— 25) A Ludoviceában a nevelés már valahára megindítása a nemzet igényeihez alkalmazva, eszközöltetni. 26) Muegyetem felállítatni. 27) Papi tized megváltása előmozdítatni. 28) Országgyűlés évenként, a követek 6 évre választása mellett, Pesten tartatni 's e' végre országház építtetni. 29) Sajtószabadság, minél szabadabb alapokra fektetendő sajtótörvények mellett kivivatni 's legközelebb a kerületi napló szabadon nyomtatni, országgyűlési újság is előleges vizsgálat nélkül kiadni 's ez esetben a hallgatóság korlátoztatása is elfogadtatni. 30) Országgyűlési költségeknek az orsz. pénztár általi viselése, mint egyedül igazságos mód, eszközöltetni. 31) Tiszt és követválasztási és gyűlési kihágások a mult országgyűlési munkálat nyomán, megszüntetni. 32) Tisztviselői felelősség behoztatni. 33) Kir. előadásoknak a meghívólevelekkel előleges közlése eszközöltetni. 34) Orsz. tüz- 's egyéb kártérítő intézetek létesíttetni. 35) Erdélynek magyarhonnali öszszekapcsolatás módja kidolgozására orsz. választvány, 36) Az unitaria vallás bevétele eszközöltetni, 37) Turmezó több rendbeli sérelmei orvosoltatni. 38) A közlekedési ügyvezetésre a helytartó tanácsnál a törvényhozás mellőztével alakított osztály törvénybe igattatni. 39) A postabér, mely a szellemi közlekedés és mivelődésre nyomasztólag hat, csökkenteni. 40) A kathol. ifjak evang. iskolában tanulását tiltó— 's az illető iskolai bizonyítványt érvénytelennek nyilvánító helytartótanácsi intézvény, mint sérelem, orvosoltatni. 41) Az átmeneti törvény a görög katoikusokra is kiterjesztetni. 42) Az átmeneti törvény jótékonságát életkorhoz, jelsül 18khoz kötni parancsolatni; a törvény eredeti épségében megtartatni, netaláni változtatás esetére teljes viszsonosság létesíttetni. 43) A zsidók, a keresztyénséghez közelítő föltételek alatt és a magyar nemzetiséggel öszszhangzólag, polgárisíttatni. 44) A szenvedő váltó-képesség egyedül bejegyzett kereskedőkre szoríttatni. 45) A közigazgatási ügyvitelnek a törvénykezéstől külön választása eszközöltetni kináttatván; mind ezek, többnyire ilyen általánosságban és így az egymáshoz közelítést nehezítő apró részletességekbe bocsátkozás nélkül utasításul adattak; 's minthogy ez több törvényhatóságban igy történt, valószínűleg nem sokára be fog következni azon időszak, midőn a megbízók képviselőik jellemében nagyobb bizalmat helyezve, azok működésének legfőbb irányát 's véghatárát fogják kijelölni; utasítás nélküli követeket küldeni, viszonyaink közt — még sokáig nem levén tanácsos. (Vége k.)

Temesmegye (decemb. 9kén). Szép és nagy szó az a „méltányosság“ morális erő rejlik benne. Amott a másik oldalon mindenharadik szóban halljuk azt említeni oly föltűnő elragadtatással, hogy az ember kételkedni alig mer, miként az csakugyan meggyőződésükben léteznek. Szörnyű ámtás! Nem egyéb az nálatok uraim, egy új találvány, melynek fűmája alatt olykor olykor a legtisztább akaratot gyanúsítjátok, a valódi humanitásnak sirt ástok, 's a legszilárdabb jellemet 's tekintélyt megzavarjátok, hogy reá a nemzet nagy színe előtt homály boruljon. Nézzétek mai közgyűlésünket, és hazudtoljátok meg!

Ambrózy György báró alispán szokott elnöki üdvözet után előadja, mikép a jelen soron kívüli közgyűlést az időközben követeink tudósításával lérekezték k. kir. előadások miatt hitta öszsze fölszólítván a kk. és rdeket, hogy azok föltt alkotmányos jogaikhoz képest intézkedjenek. És nyomban K. I. központi főbíró emelt szót, sajnosan érintvén, mikint a mult kisgyűlés bizonyos hivatalmulasztás miatt őt méltatlanul (?) rőtta volna meg, mire nézve ő a kir. előadások tárgyalatása után öngazolhatási jogát föntartja. Ezen közbeszólás után olvastatott követeink tudósítása, melyből a k. kir. előadások közlésén kívül, örömmel értettük meg, hogy a folyó országgyűlést a magyarok királya magyar nyelven nyitá meg, hogy István főhget, az ország rrdet által megválasztott fényes nádori méltóságban, ő felsége örömkészséggel megerősítette. —

Most F. I. püspök egy indítványval lépett elő. Ő ugymond a folyó országgyűlés megnyitásakor tanuja volt azon általános nemzeti örömmel, midőn alkotmányunk legerősebb biztosítéka, a magyar nemzetiség, a kir. székben iltte diadalünnepe, tanuja volt a legigazságosabb kir. kegynek, mellyel ő felsége az egész ország egyetemes kívánatához képest István főh nádorrá lett megválasztásában hú magyarjaihoz viseltetni méltóztatott, valamint tapasztalá azon közrészvétet is, mely a korszerű k. kir. előadások honboldogító irányja miatt az ország karai és rendiben támadott; — azért indítványozni kedves köteletségének tartja (az ellenzék részéről: meghalt az egri érsek!) mikép mindezekért Temesmegye egy örömiratban ő felsége előtt köszönettel 's hálabegéssel hódoljon, egyszersmind a közkedvességű István nádornak legtisztább örvendezésünket tolmácsoló fölirat küldessék (éljen!) V. I. tb. kívánja előbb a kir. előadások tárgyalatását, 's noha különös szóló előtt, hogy e megye ismét gratulál, midőn már egyszer követei által az or-

szágos válaszfölriratban azt megtevé, az indítvány első részét mégis pártoltatandónak véli. Második részét oda módosítja, hogy István főh nádorhoz, örömmel kijelenteni, egy küldöttség járuljon, minthogy ő is saját tűzhelyeinknél keresett fel bennünket. Sz. J. főjegyző püspök ő mlga indítványát egész terjedelmében magává tevén, a kir. előadások tárgyalatását választványhoz kéri utaltatni, miután azokban fontos tárgyak fordulnak elő, semhogy rögtönözve valaki kimerítőleg szólhasson felőlök. G. I. tb. az indítvány első részét meggyőződése szerint nem pártolhatja. Sokkal fontosabb szónok előtt azon erkölcsi sülydéssel párosult nyugtalan politikai élet, mellyet a kormány a közelebb lefolyt három év alatt új rendszerével előidézett. És e' thema fölött hoszsu philippikát tartván, még azt jegyzé meg, hogy az adminisztratorok: pártfőnökök, kik azért nevezettek terebélyes rokonsággal bíró középréndi egyediségekből, hogy a nepotismus szikláján törjék meg a nemzetiszilárdsága. Mind a' mellett, szónok igen örül, hogy a' nemzet többségének morális erejéről viszapattannak az ármány nyilai, hogy az ellenzék az országgyűlésen többségben van, hogy ezen hazafi párt az, mellynek köszönhetünk minden jót. Ezek folytán hozá indítványba: hogy Temes. köv. utasításukat a v. fölirat kérdésében megszegték, mert tisztán hálálkodási tér levén előtök kijelölve, miután ok isolatlan maradtak 's Baranya követe indítványában az előleges, Mosonym. után pedig általánosan az újabb sérelmek védelmére is fölkeltek, és így noha utasításuk a gravaminális térről őket egészen leszorította, — noha a' verificatio kérdésében a' tábla többségével daczolólag kijelenték, mikép egyedül küldöiknek tartoznak engedelmessé, ezen szavukat a' válaszfölrirat kérdésében be nem váltották: ezekhez képest indítványozza a' conservatív többségnek, hogy oly utasításokkal lássák el követeiket, mikép illy anomáliába ne essenek, mert így a' megye állása e' hongyülésen nullificálva van; 2) kéressék meg ő felsége, hogy István nádornak dicsőült atyja érdemei tekintetében javak adományoztassanak. Majd alulrt közlőre került a' szólási sor, ki megnyugtató honpolgári érzetre hita fel a' kk. és rdeket, valamint ő felségének a' haza boldogításában lündöklő legtisztább fejedelmi akarata, úgy a' kormány becsületes hazafi szándoka iránt. Elősorolván — közlő — részletesen a' bölesőben ringó magyar nyelv törvénybe igtatásától kezdve egész a' mostani korszerű k. kir. előadásokig, mind azon gazdag és jövőre kedves fejleményt igéro törvényeket és intézkedéseket, mellyek urunk királyunk vezér irányzata mellett hazánk érdekében történtek. 'S ezek után az ellenzék et kérdezzvén: — vajjon a' kormány, mellyet ő felsége statusintézkedéseiben mindig meghallgat, melly a' felségnek annyi dicsőt tanácsol, nem érdemli e' meg tőlünk a' bizalom kisebb mértékét? vajjon a' kormány nem részese e' közvetve vagy közvetlenül mind annak, mik ő felsége által hazánk érdekében tétetnek? közlő ugy vélekedik, hogy a' másodrendű érdemben a' kormány is osztályos, (az ellenzék részéről: nem igaz, nem igaz! a' többség részéről: sokszoros helyeslés) de biz igaz, mond közlő, mert a' kormány kihallgatása nélkül a' kir. trónon mi sem történik, és ha a' történetek öszszegét az igazság mérlegébe vetjük, bizony a' kormány részére nyomatékosabb a' bizalom 's érdem önk gyanúsításainál. Annál fogva közlő a' főkanzellár ellen G. I. által emelt méltatlanságot nem tűrhetvén, miután meggyőződésében fekszik, hogy ő nmlga mind a' felség magyarul megszólamlásában, mind a' korszerű k. kir. előadások kibocsátásában föltényező volt, azon méltatlanság ellenében ő nmlgának polgári köszönetet szavaz. A' követek ellen felhozott vádat el nem ismeri, sőt helyén látja, ha a' követ az utasításához legközelebb állóhoz csatlakozik. István főh nádort közlőnél senki mélyebben nem tiszteli, hanem az adományozás végett ő felségét megkérdni a' hatóság körén tulesőnek tartja, az adományzás egyedül a' kir. jogok közé tartozván. Elvégre nem hagyhatja érintetlenül azon hazafi párt nevezet, mellyet G. I. tb. ajkairól hallott igen helytelenül leperegni; hát csak az ellenzék a' hazafi párt? hát, kik más véleményben vagyunk, nem emeljük e' hazát a' boldogítás magas célja felé? most csak annyit felel G. I. nak, ha a' régi pallérozott görögökben is egy kivétol van, hogy t. i. ok is ugy mint a' zsidók magokat választott népnek hitték 's fogalmok szerint minden más ember barbár és nem vala méltó a' hellen műveltségére. Egyébiránt közlő a' vezérindítványt pártolja, 's a' kir. előadások tárgyalása elhalasztásában Sz. J. főjegyzővel kezét fog. O. J. kir. tan. mondá, hogy az ellenzék többségben az orsz. gyűlésen ninesen, mert vannak követeik, kik utasításuk ellen szavaztak. G. I. tb. ir. miben sem pártolja, hanem ő is az előbbi szónokkal egyértelmű levén, főkanzellár ő nmlgának a' kir. előadások miatt köszönet fölirat hoz indítványba (a' többség részéről: zajos éljen, az ellenzék részéről: l á r m á s z u g á s.) Most az ellenzék szónokai egymás után keltek fel, élesgunyt lehelvén a' többség akaratára. Kifejezéseiket, mellyekkel az említett kormányfőrt bántották, botrányos közbeszólásaikat 's magokviseletét, mikkel bennünket folyton insultáltak, ide nem írhatjuk. És kik

voltak ok? az ellenzék azon töredéke, mellynek minden egyes tagja két rövid év előtt majd fellalá az ellenzék embert, melly egyenként polgári örömet fejezé ki e' teremben, hogy ő fels. Magyarország kormányával az említett kormányfőrt bízta meg és szent imával fordult ég felé, hogy a' temesi ellenzék megbuktathatók. Igazán, sok képmutató lakik e' szegény hazában! Majd a' G. I. által felhozott indítvány mint méltatlanság ellenében most a' conservatívek állottak sorban fel. D. B. D. A. és sok más igen jelesen torlák vissza az ok nélküli megtámadásokat és rágalmatokat, mellyek az erélyes kormányfőrt ellen oly kiméletlenül szórtattak a' nevezett töredék által. Kifejtett t. i. hogy azon osztatlan bizodalom 's hó ragaszkodás, melly iránta kormányra léptekor e' megye nagy többségben nyilatkozott, naponként szilárdul, mert bölesen vezérlett kormányzata alatt reményinkhez képest sok üdvös dolog jöve létre, 's hogy a' honboldogításban illy rövid idő alatt többet nem tehet, oka azon törekvés, melly a' végrehajtó hatalmat törvényesen működni nem engedi. Nem tudjátok, milly vérmes remények válnak a' mult orsz. gyűléshez kötvé, 's a' honatyák másfél évi hoszsu tanácskozás után 13 törvényt hoztak haza? ő nmlga kormánya alatt honunk szellemi és anyagi emelkedésére nagyszerű intézkedések tétetvék. Urunk királyunk a' magyar nemzetiséget legmagasb trónjába emelte, a' k. kir. előadások nemcsak korszerűek, hanem benne a' fejedelmi akarat a' nemzet legfőbb ohajtásával egygyölvad, 's ki kételkedik, hogy ép ezeken virul fel a' magyar nemzet jövő nagyága 's dicsősége? Végre hoszsu tanácskozás után F. I. püspök indítványa egész terjedelmében végzésé alakult oly hozátéttel, hogy gr. Apponyi György főkanzellár ő nmlgának is köszönet fölirat küldetik, a' k. kir. előadások tárgyalatása pedig az orsz. gyűlési választványhoz utaltatott.

Második tárgy volt K. I. főbírók öngazolása. Ő ugyan is előadja, hogy minap bizonyos családi ügyeiben Nyitra megyébe utazott, 's bár privatim alispán urnak ebbeli szándokát kijelenté, (mire azonban alispán ur nem emlékezik) az alispán indítványára mégis egy kisgyűlés őt a' be nem jelentés miatt megrőtta; miután több általa megnevezett is addig akép eszelekvék, (de mindig engedelmel) kérte a' kisgyűlési végzést megsemmisíttetni. Ezen tárgy fölött d. u. negyedfél óráig nyuló epés vitakeletkezék ellenzék oldalról személysértésekkel. Még pislogó mécses is kibuttak a' véka alól, 's így a' gyűlés ugy elaljasult, hogy annak történeti vázlatát közleni nem kívánjuk; csupán az eredvényt írjuk ide, melly szerint a' kisgyűlési végzés helyben hagyatott 's megerősítetett. Hadd tanulja meg főbíró ur is — mint közlő magát kifejezé — mit tesz az: ordo est anima rerum. — Tudják meg urak, hogy az erőszaknak természetes követkevénye a' reactio, akkor aztán ne jajduljanak fel a' méltányosság köpenye alatt! Hatvani Imre.

KÜLFÖLD.

SPANYOLORSZÁG. Dec. 14kén a' senatusban a' válaszfölriratnak két előbbi miniszterség irányában roszalást tartalmazó szakasza, némi vitaközös után 75 szóval 6 ellen elfogadtatott. A' többi szakasz elfogadása vitatás nélkül történt 's ekép az egész válaszfölrirat elfogadtatott 's olvastatott. Cataloniából azon örvendetes hír érkezett, hogy a' montemolinféle csapatokból számosan engedelmességre térnek 's az ottani fölkelés látszólag végéhez közel. Gróf Montemolin még folyvást Angliában mulat.

Dec. 16kai madridi hírek szerint Jose Amador de los Rios, egyik osztályfőnök a' közoktatási miniszterségben, királyi magány-titkáránevezetett. — Mindinkább valósulni kezdett azon hír, miszerint Espartero még december végeig való Madridba megérkezendő. Dec. 16kai követkamrai ülésben az elnök egy, a' kevesebbséghez tartozó követek nagy részétől aláirt előterjesztvényt olvasott fel, melly által a' kormány kérdésre vonatkozó lenne, hogy szoros számoljon azon pénzüszszegekről, mellyeket 1811. óta Havannából hozott. Ezen előterjesztvényt Sagasti követ fejtegeté 's támogatá, czélolván egyszersmind benne Flores tábornok toborzására 's a' Mexicoban föllállítandó monarchia tervezetére. A' követ oly erősen támadá meg a' mérsékelt miniszterségeket, hogy a' tengerészminiszter köteletségének tartá kérni az előadottak tárgyalatását, miszerint az ellenzék férfiú szenedvényes kitörése mint mondá nyilvánosan megzafoltassanak 's állításai hazugságban marasztassanak. A' határozat valóban akép ütött is ki, hogy az előadás tárgyalatás alá vétetik. Dec. 17kén a' kamratöbbségi tagok magán-értekezést valának tartandók a' Salamanca miniszterség elleni megtámadás főbb pontjainak megállapítására.

ANGLIA. Dublinból dec. 19kéről írják, mikép az alkirály el van tökélve az épen élethe lépendő törvényt „az irlandi vétségek megakadályoztatására,“ lehető legnagyobb erély és határozottsággal végrehajtani, hogy kormányzását legalább semmi szemrehányás ne érhesse, Dec. 23kán tehát titkos tanácsülés való tartandó kijelölésökül azon kerületeknek, mellyekben az említett törvényt azonnal alkal-

maztatni szükség. Az ez iránti hivatalos nyilatkozvány már 24kén vala megjelenendő. — Liverpoolban egy nagy amerikai ház Sands T. és P. meg társ. 50, mások szerint 130 ezer ft stlgeel megbukott.

A' manchesteri gyáregylet a' yorkshire és lancashire gyárosokhoz körlevelet bocsátott, melyben a' tizórai bill megszüntetése végett a' parlament előtt beadandó kérelemre szólítottak fel. A' tizórai bill védője tüstint ellenlépéseket tettek. Fielden ur, annak erős ótalmozója az alsóházban, azonnalerélyes iratot intézetta' munkásokhoz, e' több mint tíz évi küzdelem gyümölese mellett maradásra híván tel őket.

A' parlament dec. 20kán mindkét házban február 3kaig halasztatott el. Ott szünetezhetnek már annyi sikereszozoruzta munka után!

Russell lord előadását a' zsidófelszabadítás ügyében, a' szabadelvű lapok egyiknek nevezik legjobb parlamenti beszédeiből. Általános indokolását azon megjegyzéssel vezette be, miszerint e' kérdésnél semmiféle izgatás nem áll háttérben, mint egykor a' katolikusok emancipációjánál; mert ehez a' zsidók részint egyáltalában igen nyugalmas alattvalók, részint az angol zsidó község esekélyebb számu, semhogy izgatással hatást eszközölhessen. Itten tehát csak elv forog fen — a' lelkiismeretszabadság és emberiség elve. A' keresztényen parlamentiességük illetőleg, miben némelyek túlságos súlyt helyeznek, bizonyosául arra, hogy milly kevéssé legyen az kezesség az esküvő keresztényen meggyőződése mellett, Gibbon és Hume Dávid példáját hozá fel, kik daczára nyilvános hitelenségüknek nem átalottak a' Krisztusra kötelező esküt utánmondani; 's mégis mind a' kettő, névszerint az előbbi gonoszabbat nyomtatott a' keresztényesség 's annak isteni eredete ellen mint talán akármely zsidó író. A' miniszter fejtegeté tovább: milly különbözőleg és szűkkeblűen értelmezik magát a' keresztényesség fogalmát különböző időkben a' britt parlamentben: midőn a' római egyház korlátlanul uralkodott, minden eretnek nemcsak kirekesztéssel a' parlamentből, hanem tüzhallal is fenyegetteték; az angol egyház aztán hasonló szigorral a' katolikus és protestans dissentereket rekeszté ki 's csak mintegy 20 év óta bírja a' parlament a' keresztényesség általános jellemét. Ezt a' szelidebbé vált korszellem okozá, mely most a' zsidók egyenjogositását kívánja. Russell beszédének e' része volt leggyöngébb, mert John lord elhallgatá itt azon fontos pontot, hogy a' különféle keresztényen vallások daczára minden ellentétek egylegiségekben, a' fő dologban mégis egyeznek, híven Krisztusban 's az általai megváltásban. Nem így a' zsidó vallás. — A' zsidófelszabadítási bill ügyébeni tanácskozásoknál két nevezetes dolog tünt fel: először azon hittani 's egyháztörténeti olvasottság, melyet a' szónokok mellett 's elenei indokolásban kifejtettek, 's mely hasontárgy vitakozásnál más, például francia kamarákban aligha találatnék illetlen mértékben; aztán amazilledelmes hang, mely minden gyűlöletes, népi előítéletekből származó mellékvonatkozást gondosan kerül, a' bill ostromlónál, kik mindnyájan ünnepelesen kijelenték, miszerint ellenzésök egyedül vallási 's lelkiismereti kétségeiken alapul. Máskép volt ez csaknéhány év előtt, midőn még a' felsőházban is alanyi ellenszenv okaival küzdöttek a' zsidóság jogegyenlősítetése ellen. Russell lord következőleg állitá fél indítványát: alakuljon bizottsággá a' ház, ó felsége zsidó alattvalójának polgári 's politikai jogképtelenségei megszüntetése iránt tanácskozandó. Indítványát tisztán azon elvre alapitá, miszerint minden született angol előtt alkotványilag minden statusméltóság 's előny nyitva legyen, miknek élvezését semmiféle valláskülönbség ne akadályoztassa. Ha tehát semmi nyomos okot nem mutatni fel, mely miatt az egyesült országokban született zsidók polgári 's politikai hivatalokra képtelenekül bélyegzesenek, akkor ók is feljogosítandók azon szabadítékokra, melyeket a' britt alattvalók születési jogokul igényelnek. Magok az emancipatio elleni is elismerik, hogy a' zsidók békeszerető és rendes emberek, ugyanazon erkölcsi törvénykönyvet vallják 's követik, melyet a' keresztények. (De az új szövetség erkölcsi tanait nem vallják, nem követik, 's vajjon nem nagy különbség létezik é ezek meg amazok közt 's vaj-

jon ha a' poena talionis, mely az ó szövetség jóváhagyta büntetési mód sinormértéke, világszerre ismét lábra kapna, nem sülyednék é újra azon emberiségi durzás gyermekkorba vissza, melyből Krisztus istentana kiválta bennünket? De ók tankönyvökül a' Talmudot hozzák fel; azonban, minden kieszemelt jósága mellett is mennyi hiányt látnak ebben a' legjózanabbak? —) Hivatalokban, melyekre eddigelő bocsátatnának, kezelési képességet tanusítottak, 's egyáltalában értelmiség és ismértekekben nem állnak semmi pontban keresztényen polgártársaiknál hátrább. Segítik a' statusterheket viselni; teljesítik a' status által reájok mért kötelességeket: miért ne részesüljenek a' statusjogokban is? 'stb.

Az angol zsidók hálaelőiratot készitnek IX. Pius pápához római hitsorsorsaik iránt bizonyított számos kedvezési 's kegytanu jel miatt. Az Exeterben lakó izraeliták tették az első lépést. — Ide vonatkozólag megemlíjük, mikép a' nagymécklenburgi rendek többsége a' zsidófelszabadítási törvényjavaslatot nemcsak elfogadta, hanem még külebb is terjesztette.

Dec. 20kai felsőházi ülésben királyi bizottság az irlandi kényszerbillt megerősíté 's ekép törvényerőre emellé. Brougham lord egy rendszabályt jelentett be az angol büntető törvény kijavítására 's egy más a' választási megvesztegetések ellen, 's mind a' két billt a' parlamenti szünet után akarja behozni.

A' zsidó-felszabadítási bill másodszeri olvasatása dec. 20kai ülésben febr. 7kére határozatott. Addiglan élénk izgatástörténhetik mellette 's ellene is az országban, most azonban az egyházi 's egyetemi testületek figyelmét leginkább dr. Hampden herefordi püspökké nevezetése foglalja el, mi mellett az egész egyházviszony a' statushoz feszegtetetik. — A' parlamentnek febr. 3kaig elhalasztásamiat ellenkezésRussell lordot egy általános nyilatkozatra kényszeríté, mely némely fontos adatokat foglal magában. Nem tagadhatjaugymond, hogy Irland, főleg a' nyugati rész ismét szükségben silylik, mégis az onnan érkezett tudósítások mind megegyeznek abban, hogy a' birtokos nemesség most minden igyekezetét arra fordítja, miszerint a' népítségben foglalkodtatás által enyhítsen. Mielőtt kilátást nyújthasson az irlandi nemességnek további gyámolításra a' statuspénztárból, szükség hiteles bizonyítványokkal birnia a' fölött, hogy ók mindent megtettek magok részéről az irlandi szegényi törvényrendeleteinek életbe léptetésükre 's a' szegényi adó begyűjtésére, A' mult évben parlament által jóváhagyott pénzesegélyt szóló nem bánta ugyan meg, de nem titkolhatja el magától, mikép ez által az ország más részeinek lakosságára nehéz teher hárantlott, miről a' több angol kerületben uralkodott inség tanuskodik. Miután senkimen kívánta 's aligha kívánandja, hogy a' kenyérkeresetből kiesett angol és skót munkások, kik most a' szegényi adóból élődnek, statuspénztárból tápláltassanak, ennél fogvást a' kormány nem inditványozhatja az irlandi szűkölködőknek az említett forrásból ellátatásukat sem, míg először valamennyi más segélyforrás ki nem lesz meritve.

Sun szerint az irlandi hadseregből a' lefolyt katonai évben egymásra 2500 ember szökött el. Legtöbb szökés Canadában fordult elő az egyesült statusok közelsége miatt.

FRANCZIAORSZÁG. Melillából dec. 11keig érkezett tudósítások szerint a' marokkai sergek két császári vezérelate alatt Abdelkaderhez annyira közel voltak már, hogy 13kára eldöntő csatát vártak. A' marokkai sergek harczerjét 30 ezer lovasra 's 5—6 ezer gyalogra számítják, melyeknek Abdelkader csak mintegy 3 ezer főt állithat ellen. Lamoricére tábornok az algiri határokat 6 ezer emberrel védi 's úgy hiszik, mikép Abdelkader végsőre kényszerítve, Melillában keresend menhelyet.

Dupin ur, ki a' követkamrai elnökségre kijelöltetést elfogadta, miután semmi sikert előre nem láthatott, ismét visszadöpett azon nyilatkozattal, mikép egyáltalában nincs kedve nevet gyűlpontul a' miniszterség elleneinek kitenni. Dupin ur is visszautasítá a' meghívást az elnöksékérti versenyzésre. —

Joinville herceg épen most terjedelmes értekezést a'

francia tengerészetről fejezett be 's azt a' pairkamrában szándékszik fölolvadni. Levele Tréhouart admirálhoz, melyben bucsut vesz a' hajóhadtól 's keserü csalódásai képezik a' bevezetést az értekezéshez, melyben a' herezeg nyílt ellenzésben a' miniszterséggel, nézeteit, kívánságait, reményeit, aggodalmait és panaszait a' franciaországi tengerész-ügyet illetőleg legnagyobb nyíltsággal elő akarja adni. Az értekezés természetesen ismét nagy figyelmet gerjesztend.

Dec. 22kén Guizot ur és Poroszország, Ausztria 's Oroszország követi hosszszas értekezést tartottak együtt, mely állitól a' schweizi ügyekre vonatkozik. A' 'Presse' megjegyzi, mikép a' britt követ nem kapott meghívást a' tanácskozásban megjelenésre, mindazáltal mintegy bizonyosnak mondható már, hogy a' szárazföldi nagy hatalmak, Anglia mellőztével, fognak a' schweizi kérdésben tanácskozni. — Hallomás szerint Poroszország és Ausztria követi legközelebben váratnak e' végre Párizsba.

OLASZORSZÁG. A' dec. közepe tájani nyugtalankodások Nápolyban jelentékesek voltak mint eleinte hívék. Egy rendőrbiztos 's egy polgárkatonas sebesített meg, egyik könnyűen, másik életveszélyesen. A' népből 15 egyed kapott sebeket. Az elfogatások folyvást tartanak, érvén fiatal herezgeket, tudósokat 's tanáriakat. — A' római kormánylap ezélszerű változáson megy által, t. i. naponkint jelenedik meg 's egészen új szellemben fog szerkesztetni. — Az estei statusokban szükségelt hadsergi szétkülletés következtében Modena és Reggio órségei annyira megkevesültek, hogy a' modenai herezeg kénytelen volt ausztriai gyámolítási hadosztályokért esedezni, melyek a' status-nyugalom biztosításául meg is adattak.

Az angol hajócsapat dec. 20kán hagyá el a' livornoi kikötőt 's a' speziai tengeröböl felé vette útját.

Dec. 16kán reggel Róma kormányzója a' statustitkárságtól postán egy levelet kapott, miszerint az „Alba“ című florenzi gyökeresdi lapot azonnal foglaltassale, a' kormányzó tüstint a' statustitkárhoz menvén előadá, mikép e' parancsot a' szerföltött nagy felelősségi teher miatt végre nem hajthatja 's nem vonhatja magára a' népgyűlölséget; hozzá tevéen, hogy ha valamely toscanai lapot le akarja foglalni, pillanatig sem állna jót Róma nyugalmaért.

Giacchi bíbornok visszaérkezett Ferrarába. A' lakosság nagy örömmel fogadta ót 's megérkezettét kivilágítással ünneplé. Az ausztriaiak is előbbi állásukba tértek vissza.

SCHWEIZ. Uri kanton községének dec. 12. gyűlésében a' szabadelvűek 's párhivei közt a' volt kormányk keserü szemrehányások és sértő beszédek váltattak; ténylegességekre mindazáltal nem került a' dolog, jöllehet ez különben nem szokott volt elmaradni. „Honaruló“, „rabló“, „népesaló“ nevezetek sáskaként szálltak az urak közt. Miután előbb Lusser és Jauch szabadelvű szónokok szót emeltek 's a' régi kormányt szemrehányásokkal illették, Müller tanácsos, az ultramontani párt főnöke kelt föl 's hevesen kiáltá: a' tizenkettősek szuronyai közt szabad tanácskozást nem tarthatni. Ó honaruló 's rabló-féle szemrehányást nem enged magán, még ha barátja Schmiedként fogva viszik is Luzernbe. Ó kész számolni tetteiről 'stb. Beszédét az ellenfél zajos lármája szakasztá félben. Nager, másik pártbeli tanácsos: örvend a' szövetségi szuronyoknak. Ezek jelenlétének köszöni a' szólásszabadságot 's hogy mint szabad hazafi, vele született jogait ismét gyakorolhatja, — ismét igazságot szólhat a' nélkül, hogy a' „gonosztevők törvényzése“ alá jusson. Müller és Schmied valának főleg az ország szerencsétlenségének okai, nekik tulajdoníthatni a' különfrigy létesültét. A' szabadelvűek örvendve tetszést kiáltanak, míg a' többiek hallgatának elámulástól. A' szabadelvű rész lényeges indítványai voltak: megszüntetése az összes statustiszviselőségek holtiglaniságának; valamennyi hivatalnok 6 évre választassék, a' kantoni helytartó pedig csak egyre. A' titkostonács is töröltessék el, egy új kormány választassék, 's a' kantontanács ur javaslatokat terjeszzen elő a' községezserkezet változtatására. Az indítványok végre nagy szótöbbséggel elfogadtattak 's ezután ideiglenes kormányválasztások történtek, melyek nagyobb rész mérsékelt férfiakra estek. A' gyűléstagnak száma 2 ezer főre rugott.

3ik szám.

ÉRTESÍTŐ.

1848.

† Minden hiteles könyvárusnál kapható:

„Hadi Földirás“

irta komonkai Korpónay János, cs. kir. granátos főhadnagy, m. akadémiai lev. tag, 's több megye táblalabirája 'stb. Hdik kötet első rész. —

Magában foglalja: a' török álladalom történetét, földirati, harcsműi fő- és alrendű tárgyakat, tájirást, országleirást, tiszta földirást; tovább a' jóniai sziget-köztársaságot történeti föld- és tájirási és ország leirási tekintetben. Ezt követi függelékül a' bolgárok történetének rajza. —

A' könyvhez csatolva van a' török álladalom, Görögország és a' jóniai szigetek földabrosza. —

Dunavizállás: Budán, jan. 4kén 4' 6" 0" az 0 fölött.

Gabonaár váltógarasokban.

	dec. 31.	(pesti m.)	Tisztabuza	Kétszeres	Rozs	Arpa	Zab	Kukorica
Pesten,	31.	(posz. m.)	280—300	200—210	180—	140—145	80—83	100—108
Pozsonyban,	28.		150—173	—	115—136	90—100	60—70	90—100
Zágrában,	28.		230—250	185—200	—	125—135	75—80	116—134
Győrött,	23.		160—185	140—160	115—130	85—95	52—58	85—92
Mosonyban,	30.		160—218	140—160	140—150	88—100	55—67	90—150
Miskolczon,	18.		190—195	170—175	155—160	—	56—65	95—108
Baján,	14.		190—200	155—160	—	75—80	—	45—58
N-Szombaton,	23.		165—205	136—150	—	90—100	56—65	95—100

Statuspapír- és részvény-árkelet. Bécs, dec. 27kén 1847.

bankrészevény	1615 fr.	pesti lánchíd-részvény	100 fr. — frt.
1834ki 500 p. frtos kölesön	785 „	bécs-glognitz vasut	400 fl. 100 ft. 112 „
1839ki 250 p. frt	272 „	pozsony-nagyszombati	200 fr.
Eszterházy 40 fr. sorskötel.	61 1/2 „	középponti	(100 fr.) 90 1/2 „
Cs. kir. arany 4 fr. 36—38 kr.		duna-gőzhajózási	500 fr. 600 „

Szerkeszti Helmezy Mihály. — Nyomaük Trattner-Károlyi betűivel, uri-utca 453 szám.